

KASKETİN EN ÇOK YAKIŞTIĞI İNSANA MİNNET VE HAYRANLIKLA[1]

TEMEL DEMİRER

“Mors immortalis.”[2]

Kasketin en çok yakıştığı insandı.

O meşhur fotoğrafı her görüldüğünde, yüzündeki masum tebessümün içimizi ısıttığı devrimciydi.

Gülmek/ gülümsemek bir insana ancak, Kaypakkaya kadar yakışırdı.

“Diyarbakır’ da bir kaya sanki yükselmiş aya”; “İbom, kutup yıldızım, sol yanımın cevahiri”; “Ölüm toplasa da çiçekleri,/ çiçekte tohum biter mi?” dedirtmişti kendine.

“İnsanlık onuru işkenceyi yenecek,” sözünü anımsatması yanında; “Bu çelik aldığı suyu unutmayacak,” demişti ve egemenlerin korkulu rüyası, zayıf karakterlerin hiç sevmediği-ydi; tatlı su solcularının, medya maymunlarının hazzetmediği-ydi.

Mesela ‘Kırmızı Gül Buz İçinde’ belgeselinde, “Ben Mustafa Kemal ile İbrahim’i karşı karşıya koyduğum zaman 100.000 tane İbrahim’i değil 1 tane Mustafa Kemal’i tercih ederim,” diyordu Doğu Perinçek... Doğrudur, Kaypakkaya Perinçek’gillerin meşrebine sığabilecek biri değildi! Çünkü O, devrimin insan bedenine girmiş hâliydi.

İnsanlığın, kararlılığın, dürüstlüğün, devrimciliğin en net ve anlamlı temsilcisiydi. 24 yıllık ömründe kendini adadığı davaya canını verip, işkencede konuşmayan örgütlü direnişin, direncin önemli temsilcisiydi.

Kaypakkaya’nın katli devletin iç yüzünü ortaya koymuştu; o ise her daim düşleri peşinde koşan devrim zamanının yiğitlerindendi. Direnişin ve baş eğmemenin sembolüydü. Büyük bir davanın insanıydı.

Hasılı direnci karşısında zulmedenin naçar kaldığı; halka bağlılık ve inancın karşısında işkencenin yenilebileceğini kanıtlayan direnişiyle efsaneleşerek, yeşeren bir dağ çiçeği-ydi; yelesine el sürülmez bir asi küheylendi...

Çok önceleri de dediğim üzere: “11. Tez’deki üzere düşündüğümüz gibi, yaşamayı öğretir İbrahim Kaypakkaya hepimize; ‘Yoksa yaşadığımız gibi düşünmeye başlarız,’ uyarısının altını ısrarla çizerek...”[3]

Bu arada kimileri, “24 yaşında ölmüş birinin deneyimi nedir, akli nedir, bilgisi, başkasına verebilecek fikri nedir?” dese de; egemenlerin “zararsız birer aziz”e dönüştüremediği-ydi. Marksist-Leninist’ti, Mao Zedung düşüncesini savunurdu.

“Devrimci kimdir?” ve “Devrimci nasıl olmalıdır?” sorusunun yanıtı-ydı. 71 kopuşunun ileri noktası-ydı. Tek kelime ile gerçek bir devrimci-ydi.

* * * * *

Yoksul Alevî bir ailenin çocuğu olarak gelmişti dünyaya. İlkokulun birinci ve ikinci sınıfını Karamahmut köyünde okudu. Daha sonra da Ortakışla ve Alacaköy’de öğrenimini tamamladı.

1961’de Hasanoğlan sınavlarını kazanarak, öğrenimine burada devam etti. Devrimci düşüncelerle Hasanoğlan Öğretmen Okulu’nda tanıştı. Burayı dereceyle bitirerek yüksek öğretmen okuluna gitti. Bir yıl burada hazırlık sınıfında okuduktan sonra İstanbul Çapa Yüksek Öğretmen Okulu’na başladı. Aynı zamanda İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Fizik Bölümü öğrencisiydi.

Bu yıllarda özellikle devrimci gençliğin anti-emperyalist mücadelesine yakın ilgi duydu. Sosyalist düşünceyi benimseyip, okuldaki arkadaşlarıyla Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul sekreterliği ile ilişki kurarak, kendi okullarında da örgütlenmek için çalışmalarına başladı.

Daha sonra TİP üyesi olan Kaypakkaya, siyasal düşüncelerinin yanısıra sanata ve edebiyata eğilimi ve her konudaki bilgisi, alçakgönüllü kişiliği ile dikkat çekti.

Mart 1968’de Çapa Fikir Kulübü’nün kurucularındandır; başkanıdır. 6. Filo’ya karşı bildiri yayınladığı gerekçesiyle Kasım 1968’de okuldan atıldı.

Çapa’da okurken yurttan ve okuldan düşüncelerinden dolayı kovulduktan sonra babası bir tanıdık bulup tekrar okula geri almaya çalışır. Okul müdürü, Ali Kaypakkaya’ya “Oğluna söyle fikirlerinden vazgeçsin tekrar okula geri alalım,” der.

Baba Kaypakkaya İbrahim’in yanına gidip durumu anlatınca İbrahim, “Baba silahın yanındaysa çek beni vur, ama bana bu fikirlerden vazgeç deme,” demişti...

FKF ve TİP’deki ayrışmada MDD saflarında yer aldı. İşçi-Köylü Gazetesi’nin İstanbul’daki bürosunda çalıştı, Aydınlık ve Türk Solu’nda yazdı.

Aydınlık ayrışmasında PDA (Proleter Devrimci Aydınlık) saflarında yer aldı. 1972’ye kadar PDA’da (TİİKP) çalıştı; DABK (Doğu Anadolu Bölge Komitesi) üyesi olarak görev yaptı.

PDA ile yolları ayrıldı. Ayrılık sonrasında TKP/ML-TİKKO’yu kurdu. Dersim bölgesinde mücadele ederken, 24 Ocak 1973’de Vartinik Mezrası’nda devlet güçlerince sarıldı. Çatışmada Ali Haydar Yıldız katledilirken, Kaypakkaya da çatışma alanından yaralı olarak uzaklaştı. Daha sonra bir öğretmenin ihbarıyla yakalandı. (Onu ihbar eden öğretmen 27 yıl sonra (2000) TİKKO tarafından cezalandırılacaktı...)

Yaralı hâlde kilometrelerce yürütüldü. Önce Dersim’e, ordan Amed’e götürüldü. Amed’de ayak parmaklarının dokuz tanesi kesildi. Ondan sonra işkenceli sorgular başladı. Vahşi işkence yöntemleriyle sorgulandı. Fakat arkadaşları hakkında tek kelime dahi etmedi.

Dört ay süren işkencelerde “ser verip sır vermemenin” ne demek olduğunu dosta da düşmana da öğreterek, 18 Mayıs 1973’de katledildi.

Sorgusunda “konuşmayacağım, konuşturulmayacağım!” demiş ve konuşturulamamıştı.

Babasına oğlunun intihar ettiği söylendi! Cansız bedeni babasına parçalanmış şekilde teslim edilirken, cenaze töreni yapılmaması için baskıda yapılmıştı.

‘Kırmızı Gül Buz İçinde’ belgeselinde babası anlatır: “Ordan bi hamal tuttum, adam öylece baktı. Ondan sonra ‘Ne bu’ dedi. Öğrenciydi dedim. Burada işkencede öldürdüler, Çorum’a götüreceğim dedim. Adam ağlamaya başladı, ‘Ben almayayım o 5 lirayı, helal olsun’ dedi. Ağladı, yürüdü gitti.”

Aynı belgeselde, ‘Tohum’ başlıklı romanında insanî yönüne ışık tutan yoldaşı Muzaffer Oruçoğlu da aktarır:

“Hamallara olan derin sevgisi. Parti kadroları içinde en çok hamalları seviyordu. Diyordu ki, ‘Bu adam bu kadar çalışıyor ama bu çalıştığını bakışlarıyla, sözleriyle, davranışlarıyla hiç açığa vurmuyor. Bu korkunç bir şey, bu peygamberlik gibi bir şey,’ diyordu...”

En çok sevdiği türkü ‘Burçak Tarlası’yken, ‘Kırmızı Gül Buz İçinde’ belgeselinin çekimleri esnasında İbrahim’in annesi, “Biliyor musun; benim oğlan çocukken de yolun düz olanını değil; çakıllı, taşlı olanını tercih ederdi” demişti.

Ve yine Oruçoğlu’na göre: “Birçok insan İbrahim’i, hayata hep siyasal aklının ve davaya olan inancının penceresinden bakan, duygularıyla hareket etmeyen bir insan olarak tahayyül eder ki bu doğru değil. İbrahim’in Çapa dönemi, romantik dönemdir. Siz buna devrimci romantizm de diyebilirsiniz. 1966’dan 1969’a kadar İbrahim, edebiyat ve şiirle yoğun ilgilendi. Varlık, Türk Dili ve Edebiyatı, Soyut, Yeni Ufuklar, Papirus gibi edebiyat dergilerini düzenli olarak okudu; bu dönemde yirmiden fazla aşk ve direniş şiiri yazdı. Cemal Süreya başta olmak üzere, ikinci yeni şairlerinin şiirlerini zevkle, gülerek ve eleştirerek okudu. Şiirde Nâzım Hikmet çizgisini savundu. Çapa Yüksek Öğretmen Okulu döneminde (1966-1969) aşık olmadı. Kitaplar, dergiler, tartışmalar ve mücadele pratiği, zamanının tümünü emip aldı. Gülmeyi, fıkra dinlemeyi, türkü söylemeyi ve oynamayı seven bir insandı. Balıkesir bengisini çok sever ve çok güzel de oynardı. Ruhi Su’nun hayranıydı. ‘Zahit bizi tan eyleme’ ile ‘Kalktı göç eyledi avşar illeri’ en sevdiği türküler arasındaydı. Zengin, renkli, şaşırtıcı ve zaman zaman da çocuksu bir iç dünyası vardı İbrahim’in...”

* * * * *

Egemenler cenaze töreni yapılmaması için ellerinden geleni artlarına koymamışlardı; Kaypakkaya’nın adını anmak bile suçtur günümüzde; ölüsü dahi korkutur egemenleri!

Devlet korkudan köyü olan Çorum/ Alaca/ Karakaya köyüne jandarma karakolu kurduktur. Karakol hâlen oradadır.

Hatta anası mezarı başına gittiği için arkadaşları da onu andığı için davalık oldu...

Kaypakkaya’nın annesi, oğlunun mezar anmasına katıldığı “gerekçesi”yle, şüpheli olarak ifade verirken, mezarına gittiği, mezarı suladığı ve çiçek koyduğu vurgusuyla, “Bunun neresi suç? Siz mezarlığa gitmiyor musunuz? Mezara gitmeye devam edeceğim,” dedi...

Elbette nedensiz değildir bunlar!

Çelikten irade + komünist bilinç = davaya adanan yaşamıyla O bir “Kızıl Karanfil”dir; İbrahim Kaypakkaya’dır.

Coğrafyamızın en esaslı devrimcilerdendir. 1972’de Sinan’ları (Nurhak’ta katledilen THKO’luları) ispiyonlayan köy muhtarı Mustafa Mordeniz’i cezalandırandır.

Devrimin silahlı mücadele ile gerçekleşeceğini savunmuştur. Dik duruşu ile herkese örnek olandır. Munzur'un kızılığdır.

“Cesaret”i yaşamında somutlaştıran “Arslan Yürekli”lerden; işkence tezgâhlarını korkutan; “Unutmak ihanettir,” dedirterek, güneşe gömülenlerdendir.

Evet O, mücadele tarihimizde derin bir iz bırakmış dava insanıdır. Polislerde bile saygı uyandırabilecek yüreği, cesareti, azmi vardır.

Dediklerini yapıp, işkence tezgâhlarında da yaptıklarını tereddüt etmeden söyleyendir; samimidir; merttir; militandır yiğittir; insandır ve insanlık için vardır.

Hasılı dünyada serüvenciler tükenmedikçe, umut tükenmedikçe adı hep bilinçlerde olacak, geleceğe taşınacak “Sönmeyen İsyân Ateşi”dir; teslim olmamanın, teslim alınamayan iradenin çelikleşmenin adıdır...

* * * * *

Genç yaşına rağmen teori ve pratiğiyle, “Hizipçi ve bölücü olanlar, revizyonist çizgide ısrar edenlerdir. Bütün eleştirilere rağmen hatalarını düzeltmeyenler, düzeltmemekte ısrar edenlerdir. Hizipçi ve bölücü olanlar samimiyetle özeleştiri yapmak yerine, sadece çok sıkıştıkları zaman revizyonist özü yeni bir biçimle kamufle edenlerdir,” diye haykıran Kaypakkaya'nın vizyonu komünist bir dünyadır. Yolu Kemalizm'den uzak komünizm yoldur.

Kürt meselesine ciddi olarak kafa yoran nadir sosyalistlerdendir. (Bir diğeri Hikmet Kıvılcımlı'dır.) Yaptıklarıyla Kemalizm'in kirli kanını sosyalist düşünceden temizlememizin ilk adımını atmış, ulusal soruna dair kapsamlı çözümlenmeleriyle birçok komünist için hayatlarında devrim teşkil edebilecek önemli teorik yeniden yönelimlere yol açmış devrimciydi.

Evet Kaypakkaya, pratik devrimciliğinin yanısıra, sosyalist düşün dünyasına farklı bir ivme kazandıran bir teorisyendir. Bu hususta en çok dikkati çeken konu, MDD anlayışını savunan legal/ illegal grupların görüşleriyle taban tabana zıt duran Kemalizm karşıtlığıdır.

Kemalizmi eleştirerek, dönemin devrimcilerinden keskin bir çizgiyle ayrılmıştır. Hem de Kemalizm bayrağı göklerde iken!

Kaypakkaya'nın, Kemalizm hakkında söylediklerinin, hatta Mustafa Suphi TKP'sine sahip çıkarken yaptığı eleştirilerin bile bilimsel kaygı taşıdığı çok açıktır. O nedenle, Kemalizm meselesinde ortaya koyduğu tezler tamamen Stalin'e ve Komintern'e karşı gelen tezlerdi.

Ona göre, Kemalist hareket, özünde “işçilere ve köylülere, bir toprak devrimi imkânına karşı” gelişmişti ve “Kurtuluş Savaşı”ni takip eden yıllarda, devrimin baş düşmanı Kemalist iktidardı.”

Yine “Kürt milli hareketi genel bir demokratik muhteva taşır. Çünkü bir yönüyle ezen ulusun hâkim sınıflarının zulmüne, zorbalığına, imtiyazlarına, bencil çıkarlarına karşı yönelmiştir. Milli baskının kaldırılması, milliyetler arasında eşitliğin sağlanması, hâkim ulusun hâkim sınıflarının imtiyazlarının kaldırılması, dil üzerindeki yasaklamaların ve sınırlamaların son bulması, her alanda uluslar arasında eşitliğin ve ulusal devlet kurma hakkı, eşitliğinin tanınması, bütün bunlar demokratik ve ilerici taleplerdir,” diyen Kaypakkaya'nın öne sürdüğü “Kürtler bir ulustur ve kendi kaderlerini belirleme hakları vardır” görüşü, II. Fikir Kulüpleri

Federasyonu Kurultayı'ndan kovulmasına ve dönemin diğer sosyalist grupları ile yollarının ayrılmasına sebep olmuştu.

Ve en önemlisi bu meselede, "Halkların kardeşliği sloganı baştan beri burjuva-liberal bir hiledir. Önce tam hak eşitliği, ondan sonra halkların kardeşliği," diyecek kadar ısrarlı ve tutarlıydı...

Özetle ve kim ne derse desin!

Kaypakkaya ezilen milyonların örgütlü mücadelesinde sömürüye ve zulme son vermeyi amaçlayan bir komünistti. Sadece pratik olarak değil, ideolojik ve politik olarak da hâkim sınıfların sisteminden ve ideolojisinden kopmuştu...

Kaypakkaya tutsak düştüğündeki sorgusunda, mücadelesinin meşruluğunu şöyle ifade etmişti: "Trakya'daki topraksız köylülerin, ellerinden toprağı jandarma gücüyle gasp etmiş büyük çiftlik sahiplerinin topraklarını işgal etmesi eylemlerine, İstanbul'da Demir Döküm, Sungurlar, Horoz Çivi, Pertriks, Ege Sanayi, Eas Akü, Gıslaved, Gamak, Singer ve Derby fabrikalarındaki işçilerin haklı grev ve direnişlerine yardımcı olmak için elimden geleni yaptım. 15-16 Haziran büyük işçi yürüyüşüne katıldım ve fırsat buldukça da faşistlerin üniversitelere yaptıkları saldırılara karşı savunma mücadelesi veren devrimci gençliğin bu mücadelesine ve diğer demokratik eylemlerine katkıda bulunmaya çalıştım."

Nihayet 90 günden fazla işkenceye maruz kaldığı hâlde, "Asla pişman değilim, bir gün sizin elinizden kurtulursam yine aynı şekilde çalışacağım", diyen ısrarından asla vazgeçmemişti...

* * * * *

24 yaşında 5 bin sayfa teorik metin üretip; eline silahı almaktan da geri durmayan; MİT'in raporlarına "En tehlikeli ihtilâlcı komünist" olarak giren; devleti, resmî ideolojisini zangır zangır titreten O devrimci irade örneğidir; etkileyici bir figürdür; bedeni parça parça edilse de ölümsüzdür.

Mazlum Doğan, Dörtler, Haki Karer'in de destan yazdığı Diyarbakır Zindanı'nda işkencede, "Esasen biz komünist devrimciler, prensip olarak siyasi kanaatlerimizi ve görüşlerimizi hiçbir yerde gizlemeyiz. Ancak örgütsel faaliyetlerimizi, örgüt içinde bizimle birlikte çalışan arkadaşlarımızı ve örgüt içerisinde olmayıp da bize yardımcı olan şahıs ve grupları açıklamayız. Kişisel sorumluluğum açısından gerekeni zaten söylemiş bulunuyorum. Ben buraya kadar anlattıklarımı samimiyetle inandığım Marksist-Leninist düşünce uğruna yaptım. Ve sonuçtan asla pişman değilim. Ben bu uğurda her türlü neticeyi göze alarak ve can bedeli bir mücadeleyi öngörerek çalıştım ve neticede yakalandım. Asla pişman değilim. Birgün sizin elinizden kurtulursam gene aynı şekilde çalışacağım," diyen Onun gösterdiği yol, başkaldırıları için bulunmaz nimetken; reformizmden kopuşun temsilcilerindendir.

Devrimin silahın ve sınıf siyasetinin örgütlenerek gerçekleşeceğinden zerrece şüphe duymadan ser verip, sır vermeyen isyan ateşi olmuş; burjuvaziye karşı göze göz diş diş çarpışarak, Horatius'un, "Multa renascentur quae jam cecidere/ Ölen şeyler birçok yoldan hayata dönebilir," sözünü kanıtlamıştı...

İş bu nedenle de "Türkiye'nin geleceği çelikten yoğruluyor. Belki biz olmayacağız ama bu çelik aldığı suyu unutmayacak," demesi boşuna değildi.

Nihat Behram'ın 'İbo'nun anısına yazdığı şiirinde, "Fakat nehirlerin akıyor, dağların rüzgârlıdır," diye betimlediği O, şimdi ve her zaman bir rüzgârdır, dağlardan, varoşlardan eserek "Bitmedi o kavga sürüyor, sürecek/ Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek," dizelerini tennüm eden...

Hasılı Pablo Neruda'nın, "sesimde pırlıl pırlıl bir güç var/ karanlıkta boy atmaya/ sesizliği/ aşmaya yarayan/ / biz halkız, yeniden doğarız/ ölümlerde"; Ahmed Arif'in, "beni yiğitler götürür/ katlarına sevda ile varılan,/ yiğitler ki/ dişlerini tükürmüş/ yiğitler ki/ hayatları burulan"; Ataol Behramoğlu'nun, "ve cellat uyandı yatağında bir gece/ tanrım dedi bu ne zor bilmece/ öldükçe çoğalıyor adamlar/ ben tükenmekteyim öldürdükçe," dizelerindeki O, isyancı bir hakikâttir.

Hakikâten ayrı bir imgesi de yoktur. Neyse Odur. Her sarsıcı hakikât gibi ezilenlere aittir ve gösterişsiz; ne zaman komünizmin "imkânsız"lığından söz edilse, direnç ve umutla anımsanan; hâlâ yaşayıp, savaşındır.

Bunun için tarihte kazanma ile kaybetme, var olma ile yok olma, yücelme ile cüceleşmenin paradoksal biçimde iç içe geçtiğini ve böylesi tarihsel anların, sonraki gelişmelerin önünü açan (veya tıkayan), yeni bir başlangıcı muştulayan tarihi dönemler olduğundan kuşkusuz 18 Mayıs 1 unutmayacağız/ unutturmayacağız...

11 Mayıs 2015 11:46:42, Ankara.

NOTLAR

[1] 16 Mayıs 2015'de İstanbul Eğitim-Sen Avcılar Şubesi'nde düzenlenen "Öfkenin Bilinci, Direnişin Rehberidir Kaypakkaya!" başlıklı panelde yapılan konuşma... 17 Mayıs 2015'de İstanbul Sibel Yalçın Parkı-Ok Meydanı'nda örgütlenen "Bu Çelik Aldığı Suyu Unutmayacak" etkinliğinde yapılan konuşma... Newroz, Yıl:9, No: 269, 14 Temmuz 2015...

[2] "Ölümsüz ölüm."

[3] Temel Demirer, <http://www.yenikapitiyatrosu.com/...pitlari-hakkında/>